

**TRAFNIDIAETH
CYMRU**
TRANSPORT
FOR WALES

Llawr 5, Tŷ South Gate
Stryd Wood
Caerdydd CF10 1EW
029 2167 3434
cyswllt@trc.llyw.cymru
trc.llyw.cymru

5th Floor, South Gate House
Wood Street
Cardiff CF10 1EW
029 2167 3434
contact@tfw.gov.wales
tfw.gov.wales

Russell George AC
Cadeirydd
Pwyllgor yr Economi, Seilwaith a Sgiliau
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Tŷ Hywel
Caerdydd
CF99 1NA

03 Mai 2019

Ymateb Trafnidiaeth Cymru i adroddiad Pwyllgor yr Economi, Seilwaith a Sgiliau ar yr Amharu ar y Rheilffyrdd yn ystod yr hydref

Annwyl Bwyllgor

Diolch i chi am rannu gyda ni adroddiad Pwyllgor yr Economi, Seilwaith a Sgiliau ar yr Amharu ar y Rheilffyrdd yn ystod yr hydref. Rydym yn croesawu'r adroddiad ac yn diolch i'r pwyllgor am ei waith.

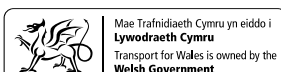
Erbyn hyn mae ychydig dros chwe mis wedi mynd heibio ers i ni ddechrau rhedeg Masnachfaint Cymru a'r Gororau, a chawsom gyfnod anodd iawn oherwydd Storm Callum a'r hydref. Rwyf wedi dweud o'r blaen nad oedd cynifer â 36 o drenau ar gael oherwydd yr angen am atgyweiriadau hanfodol, ac er fy mod yn cydnabod effaith yr amhariad hwnnw ar ein cwsmeriaid a'ch etholwyr, ni wnes i esgusodion gan nad dyma'r gwasanaeth y mae ein cwsmeriaid yn ei haeddu nac yn ei ddisgwyl gennym fel gweithredwr eu trenau.

Rydym yn cydnabod pa mor bwysig yw hi i roi'r profiad gorau i'n cwsmeriaid cyn gynted â phosibl, a dyna pam rydym yn buddsoddi £40 miliwn yn ein fflyd bresennol, ac eleni byddwn yn cyflwyno rhai trenau newydd wedi eu hadnewyddu. Bydd y buddsoddiad hwn yn golygu ein bod yn gosod Teclynnau Diogelu Olwynion rhag Llithro i wella lefelau gwasanaeth yn y dyfodol yn ogystal â chyllido gwasanaethau ychwanegol i wella profiad ein cwsmeriaid a'n gwelliannau hygyrchedd.

Gan fod adroddiad a'r argymhellion yn canolbwyntio ar y gweithrediadau yn ystod yr hydref, rwy'n ymateb ar ran Llywodraeth Cymru. Gan hynny, rwy'n falch o dderbyn argymhellion y pwyllgor. Mae hefyd yn deg dweud na fydd ein cynllunio ar gyfer yr hydref byth yn stopio, ac wrth i ni symud ymlaen, byddwn yn sicrhau ein bod yn gwneud popeth o fewn ein gallu i redeg gwasanaeth y mae ein cwsmeriaid yn ei haeddu.

Argymhelliad 1. Dylai Trafnidiaeth Cymru gyhoeddi canfyddiadau ei adroddiad ymchwiliad llawn terfynol i achosion yr amharu ar y rheilffyrdd cyn gynted ag y bo modd, ynghyd â chynllun gweithredu sy'n nodi sut mae'n ymateb i'r canfyddiadau a manylion llawn ei gynlluniau parodrwydd ar gyfer hydref 2019

Ymateb: Derby

Mae Trafnidiaeth Cymru yn eiddo i
Lywodraeth Cymru
Transport for Wales is owned by the
Welsh Government

Cyfeiriad cofrestredig y swyddfa: Canolfan QED, Prif Heol, Ystâd Ddiwydiannol Treforest, Pontypridd CF37 5YR.
Trafnidiaeth Cymru rhif cwmni: 09476013. Cwmni cyfyngedig drwy warrant. Cofrestrwyd yng Nghymru.
Registered office address: QED Centre, Main Avenue, Treforest Industrial Estate, Pontypridd CF37 5YR.
Transport for Wales company number: 09476013. A company limited by guarantee. Registered in Wales.

Byddwn yn cyhoeddi'r canfyddiadau a'r adroddiad cynnydd diweddaraf o adroddiad Ymchwiliad yr Hydref ar y wefan o dan 'Bod yn Agored a Thryloyw'. Er mwyn bod yn agored rydym yn rhannu fersiwn Saesneg yr adroddiad hwn gyda chi, ac rydym wrthi'n cyfieithu'r ddogfen hon i'w rhoi ar ein gwefan.

Cynhaliwyd cyfarfod cyntaf tasglu ar y cyd yr hydref ddydd Mercher 27 Chwefror, gyda'r nod o sefydlu ymchwiliad ar y cyd i ddod o hyd i achosion sylfaenol a nodi mesurau i leihau'r risg o olwynion gwastad yn 2019. Mae'r tîm ymchwilio yn cynnwys Trafnidiaeth Cymru, Network Rail ac ymgynghorydd rhyngwyneb olwynion/rheilffyrdd annibynnol i sicrhau bod yr holl randdeiliaid yn mynd i'r afael â materion. Bydd y Bwrdd Diogelwch a Safonau'r Rheilffyrdd (RSSB) hefyd yn cymryd rhan i gyfryngu trafodaeth os oes angen a sicrhau bod y canfyddiadau'n cynrychioli arferion gorau'r diwydiant, neu y gall helpu i'w llywio. Mae cwmpas y gweithgor yn cael ei arwain gan ganfyddiadau'r adroddiad hwn ac yn cael ei ddiweddarau'n gyson wrth i gamau gael eu cwblhau.

Mae 19 o argymhellion wedi cael eu nodi hyd yma, gyda'r nod o liniaru ymdrechion lle gwelir yr enillion mwyaf ar gyfer hydref 2019. Bydd allbynnau'r tasglu hwn yn bwydo'n uniongyrchol i Gynllun yr hydref ar y cyd, sef cynllun cyfannol a chynhwysfawr i liniaru a lleihau effaith yr hydref ar y rhwydwaith rheilffyrdd i deithwyr.

Argymhelliad 2. Dylai Llywodraeth Cymru, Trafnidiaeth Cymru a Network Rail weithio gyda'i gilydd i sicrhau bod a) canfyddiadau'r adroddiad ymchwilio i'r amharu yn ystod hydref 2018 a b) gwaith ymchwil pellach gyda camerâu ar drenau, yn cael eu defnyddio i lywio gwaith cynllunio a blaenoriaethu Network Rail o'i wariant ar weithrediadau, cynnal a chadw ac adnewyddu. Bydd y Pwyllgor yn gofyn am ragor o fanylion ynghylch sut mae hyn wedi cael ei wneud cyn hydref 2019.

Ymateb: Derbyn

Fel y crybwyllwyd uchod, bydd y tîm ymchwilio yn cynnwys Trafnidiaeth Cymru, Network Rail ac ymgynghorydd rhyngwyneb olwynion/rheilffyrdd annibynnol i sicrhau bod yr holl randdeiliaid yn mynd i'r afael â materion. Bydd y Bwrdd Diogelwch a Safonau'r Rheilffyrdd hefyd yn cymryd rhan i gyfryngu trafodaeth os oes angen a sicrhau bod y canfyddiadau'n cynrychioli arferion gorau'r diwydiant, neu y gall helpu i'w llywio.

Mae'r adroddiad ar y Cyd ar yr Ymchwiliad i Adlyniad yn manylu ar ganfyddiadau camerâu'r rhyngwyneb rhwng y cledrau a'r olwynion yn ystod hydref 2018. I gloi, dangosodd y recordiad fideo nifer o faterion posibl yn ymwneud â'r rhyngwyneb rhwng y cledrau a'r olwynion:

- Olwynion yn llithro wrth frecio ar gromlin lem;
- Deunydd llithrig neu ddŵr ar y cledrau;
- Rhywfaint o lystyfiant ger y rheilffordd;
- Llŵch yn tasgu o'r rhyngwyneb, yn enwedig yn ystod cyswllt fflans.

Argymhelliad 3. Dylai Trafnidiaeth Cymru adrodd yn ôl i'r Pwyllgor ar ddiwedd 2019 ar ei safonau perfformiad newydd a'i gynllun ar gyfer cyfathrebu'r amrywiaeth lawn o ddata safonau a pherfformiad i'r cyhoedd sy'n teithio, mewn ffordd dryloyw ac sy'n galluogi

cymhariaeth ystyrion â lefelau gwasanaeth blaenorol er mwyn mesur cynnydd dros amser. Cyn belled ag y bo modd, dylai'r dangosyddion hyn gael eu cyhoeddi ar lefel sy'n ystyrion i deithwyr, h.y. ar lefel llwybr a gwasanaeth unigol.

Ymateb: Derbyn

Ar hyn o bryd rydym yn cyhoeddi adroddiad perfformiad ar wefan Trafnidiaeth Cymru, gan ddangos ystadegau yn ôl llinell llwybr a chymharu'r cyfnod diweddaraf â'r flwyddyn flaenorol a'r cyfnod blaenorol. Gellir dod o hyd i hyn ar wefan trc.llyw.cymru o dan y tab 'Bod yn agored a thryloyw'; dolen: <https://tfw.gov.wales/cy/perfformiad>. Drwy fod yn agored a thryloyw gyda'r cyhoedd sy'n teithio, mae Trafnidiaeth Cymru yn gobeithio y bydd yn cryfhau'r berthynas â phobl sy'n teithio a rhanddeiliaid ac yn codi ymwybyddiaeth o sut rydym yn gweithio gyda chymunedau a busnesau lleol i wella gwasanaethau trafniadaeth yng Nghymru.

Bydd yr adroddiad perfformiad hwn yn esblygu dros yr wythnosau nesaf i addasu i'r gyfundrefn perfformiad newydd sy'n canolbwyntio ar deithwyr a ddechreuodd ar 1 Ebrill, a fydd yn cynnwys disgrifiad a chanlyniadau cychwynol y metrigau newydd; Amser mae Teithwyr yn ei Golli a Ffurfiadau Byr.

Bydd Trafnidiaeth Cymru hefyd yn darparu diweddariad onest ar berfformiad ein rheilffyrdd yn rhifyn nesaf yr Adroddiad i Gwsmeriaid ar y wefan. Caiff hwn ei gyhoeddi bob chwe mis a'i gyflwyno fel crynodeb i ddarparu metrigau sy'n canolbwyntio mwy ar y cwsmer na'r rhai presennol, gan gynnwys cynnydd yn erbyn targedau.

Argymhelliad 4. Dylai Trafnidiaeth Cymru weithio gyda grwpiau teithwyr, gan gynnwys Transport Focus, i archwilio ffyrdd o ddarparu iawndal ychwanegol heb orfod talu costau sylweddol lle mae amhariad difrifol i wasanaethau, fel y digwyddodd yn ystod hydref 2018. Rhaid cydnabod yr effaith ddifrifol ar deithwyr, waeth beth yw natur y setliad ariannol ar gyfer rheilffyrdd yng Nghymru. Os bydd tarfu ar y raddfa hon yn digwydd eto, rydym yn disgwyl i fesurau iawndal ychwanegol gael eu cymhwyso.

Ymateb: Derbyn

Rydym yn cydnabod bod teithwyr eisiau gwasanaeth trenau dibynadwy a'r modd o gael eu digolledu'n deg pan fydd pethau'n mynd o chwith pan nad oes bai arnynt eu hunain. Rydym yn ymroddedig i'n teithwyr, ac ym mis Ionawr eleni fe wnaethom gyflwyno 'Ad-daliad am Oedi 15'. Mae hwn yn gam mawr i'r cyfeiriad cywir, ac yn sgil cyflwyno hwn, mae teithwyr bellach yn gallu hawlio 25% o gost pris tocyn unffordd am oedi rhwng 15 a 29 munud ar ben y trothwyon iawndal presennol ar gyfer oedi o 30 munud a throsodd.

Gyda chyflwyno'r gyfundrefn berfformio newydd fel y crybwyllwyd yn argymhelliad 3, byddwn yn gallu mesur yr effaith ar y cyhoedd sy'n teithio mewn modd llawer mwy effeithiol gan ddefnyddio metrigau fel Amser mae Teithwyr yn ei Golli a Ffurfiadau Byr i sicrhau bod lefelau prydlondeb a chapasiti yn dderbyniol. Byddwn yn defnyddio'r mesurau hyn sy'n canolbwyntio ar deithwyr i gymharu â'r tarfu yn yr hydref yn 2018 a chyhoeddi hyn ar ein gwefan er mwyn bod yn agored ac yn dryloyw.

Byddwn hefyd yn gweithio'n agosach gyda'n grwpiau teithwyr sydd â buddiant, fel Transport Focus, i nodi ac archwilio dulliau ychwanegol o ddigolledu teithwyr yn ystod amhariad difrifol ar wasanaethau, heb fynd i gostau sylweddol.

Argymhelliad 5. Trafnidiaeth Cymru i ymateb i'r pryderon penodol a godwyd gan randdeiliaid pan ymgynghorir ar y fasnachfaint rheilffyrdd a Metro newydd, ac a amlygwyd yn yr adroddiad hwn, i sicrhau'r Pwyllgor y bydd materion yn ymwneud â gallu yn cael sylw priodol drwy welliannau wedi eu cynllunio i'r gwasanaeth, ac y bydd cynllunio capasiti yn ystyried yn llawn pob ffactor a all effeithio ar y galw yn y dyfodol.

Ymateb: Derbyn

Rydym yn gwerthfawrogi bod llawer o wasanaethau trenau ledled Cymru a'r Gororau yn orlawn; mae cynlluniau ar waith i unioni hyn. Yn y tymor byr, rydym wedi archebu fflyd ychwanegol wedi ei hadnewyddu a fydd yn ymuno â'r rhwydwaith yn 2019.

Gan edrych ymlaen, mae cynnydd sylweddol mewn capasiti wedi ei gynllunio ar draws holl rwydwaith rheilffyrdd Cymru a'r Gororau yn y blynyddoedd i ddod. Erbyn 2023, bydd 95% o deithiau yn digwydd ar drenau newydd, gyda rhagor o gerbydau, a byddwn yn rhedeg 285 o wasanaethau ychwanegol bob dydd o'r wythnos. Rydym wedi modelu'r galw am wasanaethau hyd at 2033 ac rydym yn cynyddu amllder ac yn prynu digon o drenau o hyd digonol i ymdopi â'r galw hwnnw.

Rydym yn cydnabod bod rhannau helaeth o Gymru naill ai'n parhau heb gysylltiad â rheilffyrdd neu fod cyfyngiadau o ran seilwaith (e.e. trac llinell sengl). Nid yw'r cyfrifoldeb dros seilwaith rheilffyrdd, na'r cyllid ar ei gyfer, wedi ei ddatganoli, ac mae yn nwylo llywodraeth y Deyrnas Unedig. Fodd bynnag, yn ystod y blynyddoedd diwethaf, mae Llywodraeth Cymru wedi buddsoddi mewn rhaglen o welliannau seilwaith rheilffyrdd ac mae'n parhau i ystyried dewisiadau ar gyfer ehangu a gwella'r rhwydwaith presennol.

Dan gyfarwyddyd Llywodraeth Cymru, mae Trafnidiaeth Cymru o blaid datblygu dewisiadau o'r fath drwy ei waith dichonoldeb; gan gynnwys ymchwilio i gynnydd yn amllder gwasanaethau ar linellau Glynebwy a Maesteg.

Mae gan Faesteg a Glynebwy gyfyngiadau unigryw sy'n golygu na allem eu hychwanegu at y Metro Canolog ar hyn o bryd, ond mae is-set o waith dichonoldeb pwysig ar y gweill, ac rydym yn gobeithio buddsoddi yn y ddau lwybr yn y dyfodol.

Drwy ein tîm Prosiectau Corfforaethol ac Ymgynghori, mae gennym y gallu a'r cymhwysedd i wneud gwaith dichonoldeb ar gyfer cynlluniau trafndiaeth aml-foddol uchelgeisiol/posibl. O fewn y tîm hwn, mae uned ddadansoddi yn cael ei datblygu, gyda'r nod o gynyddu ansawdd a chysondeb y dystiolaeth sy'n sail i benderfyniadau a buddsoddiadau mewn trafndiaeth yng Nghymru. Mae'r Uned Dadansoddi hefyd yn gyfrifol am fodolau trafndiaeth ranbarthol Llywodraeth Cymru - mae Model Trafnidiaeth De Ddwyrain Cymru eisoes yn bodoli tra bydd y modelau ar gyfer De Orllewin a Chanolbarth a Gogledd Cymru yn cael eu datblygu'n fuan. Bydd y modelau rhanbarthol yn helpu Llywodraeth Cymru, Trafnidiaeth Cymru ac awdurdodau

lleol i ragweld anghenion y rhwydwaith trafndiaeth yn y dyfodol ar draws pob math o drafndiaeth.

Bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i bwysu am ddatganoli pwerau rheilffyrdd, fel y gall - ochr yn ochr â Trafnidiaeth Cymru - benderfynu ar y ffordd orau o fuddsoddi yn y gwaith o wella'r rhwydwaith rheilffyrdd yng Nghymru mewn ffordd sy'n diwallu anghenion ein cymunedau a'n rhanddeiliaid.

Mae'r cynlluniau rydym wedi ymrwymo iddynt wedi eu cynllunio i fod yn hyblyg ac yn addas i'w hymestyn, fel na fydd ein cynlluniau byth yn rhwystro datblygiad trafndiaeth ymhellach. Byddwn yn parhau i weithio'n agos gyda Llywodraeth Cymru a'n rhanddeiliaid, gan gynnwys y rhai a amlygwyd yn yr adroddiad.

Argymhelliad 6. Mae profiad blaenorol yn amlygu'r angen am ymagwedd glir at nodi a rheoli risgiau yn gadarn yn y dyfodol o ran cerbydau. Rhaid i'r Pwyllgor a'r cyhoedd sy'n teithio gael sicrwydd cyhoeddus bod Trafnidiaeth Cymru wedi gwneud asesiad llawn o'r risgiau sydd ynghlwm wrth ei gynlluniau ar gyfer caffael a chyflwyno cerbydau newydd i'r rhwydwaith, a sut bydd y rhain yn cael eu lliniaru, pa un ai a ddisgrifir y ddogfen gyhoeddedig hon fel 'strategaeth gerbydau' neu dan enw arall.

Ymateb: Derbyn

Ar hyn o bryd mae Trafnidiaeth Cymru wrthi'n datblygu ein Cynllun Rheoli Risg ar gyfer cerbydau, a'r gobaith yw y bydd y ddogfen hon wedi cael ei chwblhau dros yr wythnosau nesaf.

Bydd y Cynllun Rheoli Risg yn amlinellu ein hymagwedd at reoli'r holl risgiau ar ein prosiectau cerbydau newydd, fel bod ein gofynion a'n hamcanion busnes yn cael eu diwallu'n llawn. Nod y ddogfen fydd nodi a lliniaru ar y cyfle cyntaf posibl yr holl risgiau a allai effeithio ar lwyddiant ein holl brosiectau trenau newydd. Bydd dealltwriaeth lawn o ofynion, amserlenni a chyfyngiadau masnachol a thechnegol yr holl randdeiliaid yn rhan hanfodol o'r ymagwedd hon.

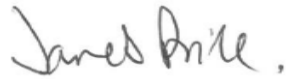
Bydd ymagwedd rheoli risg cynyddol yn cael ei defnyddio drwy gydol pob cam o oes y prosiect, ac i sicrhau yn y pen draw y bydd ein fflydoedd newydd yn cael eu darparu'n brydlon, yn unol â'r safonau gofynnol, ac y byddant yn cyflawni ac yn parhau i fodloni lefelau dibynadwyedd ac argaeledd y contract. Bydd y Cynllun Rheoli Risg yn sicrhau, os bydd oedi o ran y dyddiadau cyflwyno unedau newydd a raglennwyd, y bydd mesurau lliniaru addas yn cael eu gweithredu i sicrhau bod cerbydau presennol (neu amgen) yn cael eu cadw ar y rhwydwaith i sicrhau bod yr amserlen i deithwyr yn parhau i gael ei chyflwyno.

O ran cael gwared ar y cerbydau presennol yn raddol, bydd hyn yn cael ei ymgorffori ym mhob cynllun cyflwyno cerbydau newydd manwl, a bydd yn gysylltiedig â chyflwyno pob uned newydd sy'n cael ei chyflwyno ar y rhwydwaith. O fewn ein prosesau, bydd deialog gyda

chwmniau prydlesu cerbydau yn parhau er mwyn sicrhau bod gennym y dewis o gadw unedau presennol ar brydles nes bod y fflydoedd newydd yn gwasanaethu teithwyr yn llwyddiannus.

Ar ôl ei gwblhau, byddem yn falch o rannu copi o'r Cynllun Rheoli Risg gyda'r pwyllgor Economi, Seilwaith a Sgiliau. Mae hon yn debygol o fod yn ddogfen fyw a fydd yn cael ei diweddarau'n rheolaidd.

Yn gywir

A handwritten signature in black ink that reads "James Price," with a comma at the end. The script is cursive and fluid.

James Price